

Η ζωή αναζητά έναν καλύτερο κόσμο

Εισαγωγικό σημείωμα

Το παρακάτω απόσπασμα προέρχεται από το δεύτερο προοίμιο του βιβλίου του φιλοσόφου **Καρλ Πόππερ**, «Όλοι οι άνθρωποι είναι φιλόσοφοι». Στο πλαίσιο μιας συζήτησης ο φιλόσοφος τονίζει την επιδραστική δύναμη του ανθρώπου –και όχι μόνο– στο περιβάλλον του.

Η ζωή αναζητά έναν καλύτερο κόσμο. Κάθε μεμονωμένος οργανισμός προσπαθεί να βρει έναν καλύτερο κόσμο-τουλάχιστον να μείνει εκεί ή να κολυμπήσει σιγά-σιγά προς τα εκεί που ο κόσμος είναι καλύτερος. Πάντα επιθυμούμε, ελπίζουμε –αυτή είναι η ουτοπία μας– να βρούμε έναν ιδεώδη κόσμο. Κι αυτό συμβαίνει από την αμοιβάδα μέχρι εμάς. Όλα αυτά μάς είναι εμφυτευμένα μέσω κάποιας δαρβινικής επιλογής. Κι αυτό είναι κάτι που δεν επιτρέπεται να το αγνοήσουμε. Η ιδέα πως μας «πλάθει» το περιβάλλον μας είναι, απλούστατα, λάθος. Αναζητάμε το περιβάλλον μας και το πλάθουμε, ενεργητικά. Το γυμνό γονίδιο έχει ψάξει για ένα περιβάλλον πρωτεϊνών κι έχει φτιάξει για τον εαυτό του ένα μανδύα από πρωτεΐνες. Στην ουσία, αυτό είναι το «καλύτερο» περιβάλλον του. Το ίδιο συμβαίνει και μ' εμάς, όταν φοράμε ένα δερμάτινο μπουφάν ή μια μάλλινη ζακέτα. Συνέχεια προσπαθούμε να αλλάξουμε και να τροποποιήσουμε το άμεσο και το ευρύτερο περιβάλλον μας και τελικά ολόκληρο τον κόσμο. Η βούλησή μας παίζει λοιπόν σ' όλη αυτή την ιστορία ουσιαστικό ρόλο. Αυτή είναι ίσως η απάντηση που μπορώ να δώσω σε σχέση με το ζήτημα της δημιουργικότητας. Αλλά επίσης θα ήθελα να τονίσω πως δεν ξέρω τίποτε. Όπως ανέφερες το δαιμόνιο του Σωκράτη, έτσι κι εγώ θα ήθελα να παραπέμψω στον Σωκράτη ως τον αδαή, τον άνθρωπο που ήξερε ότι δεν ήξερε. Δεν ξέρουμε τίποτε, κι αυτό που είπα τώρα είναι απλή υπόθεση, όμως θα έλεγα πως ο ρόλος τον ζωντανού οργανισμού, που ψάχνει για έναν καλύτερο κόσμο, δεν επιτρέπεται να υποτιμάται. Είμαστε όντα που αναζητούν, η ζωή είναι εξαρχής σκεπτική –στα ελληνικά: αναζητά. Δεν είναι ποτέ ευχαριστημένη με τις εκάστοτε υπάρχουσες συνθήκες. Κι επιδεικνύει τόλμη στις περιπέτειές της.

Πόππερ, Κ. (2003). Όλοι οι άνθρωποι είναι φιλόσοφοι. Μτφ. Μιχάλης Παπανικολάου. Αθήνα: Μελάι. 32-34.

ΘΕΜΑ 2

- (1) Σ / Λ
- (α) Ο Σωκράτης ήταν αδαής, επειδή δεν ήξερε απολύτως τίποτα.
- (β) Μόνο από τη θέληση του ανθρώπου εξαρτάται αν θα αλλάξει ο κόσμος.
- (γ) Η επιθυμία της ζωής και η αναζήτησή της αποβλέπει σε έναν ιδανικό κόσμο.
- (δ) Από το απόσπασμα δεν φαίνεται ότι πρόκειται για συζήτηση.
- (ε) Η τροποποίηση του περιβάλλοντός μας δεν αφορά μόνο το άμεσο περιβάλλον, αλλά και ολόκληρο τον κόσμο.
- (2) Ο Πόππερ στο κείμενο χρησιμοποιεί μία αναλογία. Να την εντοπίσετε και να εξηγήσετε τη χρήση της από τον φιλόσοφο.
- (3) Ο Πόππερ χρησιμοποιεί δύο φορές τύπους του ρήματος πλάθω. Στην πρώτη περίπτωση χρησιμοποιεί εισαγωγικά («πλάθει»), ενώ στη δεύτερη όχι (πλάθουμε). Μπορείτε να εξηγήσετε γιατί, έχοντας υπόψη το θέμα του κειμένου και την πρόθεση του φιλοσόφου.
- (4) Να εντοπίσετε δύο σημεία μεταφορικού λόγου και δύο σημεία εικονοπλαστικού λόγου και να εξηγήσετε την επικοινωνιακή τους λειτουργία.

Ο Πόππερ διατύπωσε τη **θεωρία των τριών κόσμων:**

- (α) ο κόσμος των υλικών αντικειμένων
- (β) ο κόσμος των υποκειμενικών σκέψεων και συναισθημάτων
- (γ) ο κόσμος των αντικειμενικών γνώσεων.